

MANEL PALAHÍ, L'ESCULTURA VISCUDA

JOSEP MANUEL RUEDA I TORRES

Director del Museu d'Art de Girona

Al poc temps d'assumir la direcció del Museu d'Art vaig rebre la invitació de Manel Palahí per a visitar el seu taller. Aquest va ser el primer contacte directe amb la seva obra. Fins aleshores només la coneixia a través d'algunes reproduccions fotogràfiques. Concretament havia vist imatges de les **bibliomòrfiques** que aquest escultor havia exposat al Museu d'Art de Girona. Però en visitar el seu taller vaig observar un univers de formes i de matèries realment ric i també una capacitat de treball i de creació veritablement notable. Inevitablement l'espai em va fer recordar el taller d'un artesà, concretament el d'un manyà, on, però, el resultat no eren eines sinó escultures. Precisament aquesta expressió plàstica, l'escultura, és la que destaca en aquest espai, malgrat que l'artista també ha fet incursions en la pintura.

La diversitat de matèries primeres marca en certa manera la seva obra (ferro, alabastre, metacrilat...) i ens parla alhora de l'autor. Evidentment la diversitat de matèries ens indica capacitat de coneixements tècnics i denota una curiositat i una inclinació innata per a l'experimentació. Elements ambdós imprescindibles per qualsevol artista que com a tal es manifesti. Aquests elements, juntament amb una capacitat analítica per palesar plàsticament reflexions intel·lectuals, esdevindran constants d'aquest autor.

Aquesta capacitat està íntimament lligada a l'exercici de la psicologia que ha estat la seva professió durant anys i encara exerceix en l'actualitat. És evident que les seves característiques professionals i personals es traspuen en totes les seves obres. El gust per l'experimentació i pel domini de les tècniques li ve de família, una família reconeguda de llibreters gironins. La capacitat de

disseccionar els temes transcendents de l'existència i de la vivència humana l'adquireix en la pràctica professional de la psicologia.

Com s'ha dit en altres comentaris sobre l'obra d'en Manel, es tracta d'un artista conceptual, que aprofita com a recurs els objectes que troba al seu entorn: una arada, una rella, una ampolla, una clau anglesa, un objecte quotidià qualsevol, un bloc de pedra..., l'abstrau del seu context natural i el converteix en art. Ho fa en una línia que pot recordar els *ready-made* que inicia M. Duchamp.

En Manel Palahí es comunica amb l'observador amb un to irònic, jugant sovint amb el doble sentit entre l'enunciat de la peça i el que aquest transmet o suggereix a l'observador. Aquest fet li dona frescor i vitalitat.

Però per entendre millor l'artista i la seva obra ens servirem de les seves exposicions monogràfiques. Podem començar per les **bibliomòrfiques**. Es tracta d'un extraordinari conjunt d'objectes fets sobre alabastre obtingut de les pedreres de Beuda. En aquest cas, com en els dels objectes laborals o quotidians emprats per ell, prèviament hem de tenir en compte el seu procés de selecció de la matèria primera: el nòdul d'alabastre que, a priori, ja té la forma que l'artista li donarà i que ell percep en estat primari.

Les **bibliomòrfiques**, que no són altre cosa que llibres fossilitzats, petrificats, ens diuen molt de l'artista. En Manel sintetitza en aquestes obres per una banda el coneixement atemporal de la natura (les formes naturals de l'alabastre), i per l'altra el coneixement temporal i finit de l'home (el llibre, el coneixement, en definitiva la cultura). De la síntesi d'aquests dos elements sorgeixen les **bibliomòrfiques**, que, tal com va dir ell mateix, és un intent de fer parlar les pedres.

A l'exposició **Continents&Continguts** juga amb les formes de les ampolles i amb la metàfora del contenidor i del que conté. Fa un repàs de molts aspectes de la vida mateixa servint-se de la forma antropomorfitzada que tenen ja per ells mateixos uns recipients contorsionats. Acaben d'assolir la seva força amb els acabats dels bronzes o dels metacrilats. Concretament en aquelles ampolles que componen els anomenats **escacs republicans** és on l'observador pot veure bé el compromís social d'aquest creador, la connexió de les seves idees concretes amb una estètica concreta. Aquesta síntesi entre concepte o idees i estètica és la característica principal de l'obra de Manel Palahí. Ell escull una plàstica amb una estètica concreta per a comunicar les seves idees. D'ací el posicionament i el compromís social de l'autor i el seu lligam amb la societat i el seu entorn més immediat. En Manel Palahí és una

clara mostra que art i societat estan intrínsecament relacionades, que l'artista no es pot aïllar del seu entorn, que l'art és una manifestació estètica del que l'artista sent, pensa i percep del seu entorn. En aquest sentit l'art no pot ésser una manifestació estètica pura, aïllada d'un context social, ni l'artista un agent atemporal, que crea aïllant-se prescindint del seu entorn social i cultural. D'una manera tímida aquesta constant s'observa ja en el recull d'obres, algunes d'elles poemes visuals, de l'any 75, anteriors, per tant, al canvi democràtic. En aquesta mateixa línia del conjunt d'ampolles exposades en **Continents&Continguts** trobem la sèrie sobre la Girona jueva.

Altres obres que refermen aquesta línia són el **Sant Jordi-llegenda, La Font, El rapte de les sabines, Desoxirribonucleic, Què estem fent?, Gran zero a la fi del segle XX, L'endemà de la confrontació...** i moltes d'altres del conjunt **Instants-1999**; de les d'**Homenatge a Joan Ponç** o dels mateixos **Moais** re-interpretant els de l'Illa de Pasqua.

Personalment, de l'obra que vaig tenir el plaer de veure acabada o a mig fer, allò que més m'atrau és la feta sobre objectes metàl·lics reaprofitats d'elements en desús de l'entorn. La textura del metall (bronze, ferro...) i els seus resultats plàstics sempre han exercit en mi una major atracció que la fredor de la pedra. Segurament també és degut a la meua vinculació durant molts anys al Museu Etnològic del Montseny d'Arbúcies, on vaig poder observar com moltes eines de ferro tenen una força plàstica indiscutible. Només cal observar una aixà per comprovar-ho.

Manel Palahí és un artista que s'ha abocat plenament a la creació a una edat tardana, però que ha estat altament prolífic durant aquest període de creació. No dubto a correlacionar els dos fenòmens, crec que en Manel en començar una dedicació plena a la creació a una edat avançada ha tingut la necessitat de donar sortida a tot l'univers d'experiències vitals que havia acumulat.